І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
т. Шевченко

# СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 8-го ЧЕРВНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 9, 1962 No. 108. VOL. LXVIII.

## КЕННЕДІ ПРО ЗАВДАННЯ ВОЯКА В НОВІТНІХ ЧАСАХ

### ПРЕЗИДЕНТ В ПРОМОВІ ДО ВИПУСКНИКІВ ВЕСТ ПОЙНТУ ТВЕРДИТЬ, ЩО ВОНИ МУСЯТЬ БУТИ І ДИПЛОМАТАМИ

Вест Пойнт, Н. Й. — Президент Кеннеді 6-го червня виголосив промову на закінченні шкільного року у Військовій Академії і сказав майбутнім „американським генералам", що їхнім завданням буде недопускати до воєн, а також і вести війни та перемагати в них. У своїй приготованій промові Президент вказав на те, що тепер змінилося поняття війни, і тому професійний вояк мусить вирішувати численні, зовсім невійськові, проблеми дипломатії, міжнародної політики й економіки, розуміється, що він мусить бути також і військовиком. Промовляючи до 598-ох випускників кляси 1962, Президент сказав: „Ми ще довгий час потребуватимемо військової служби і подивлятимемо відданих цій службі військовиків, але і наша стратегія і наша національна психологія, — і очевидно наша економіка, — не сміють постійно бути залежні від нашої великої збройної сили". Отже наші вояки мусять бути доповненням дипломатії, символом для наших союзників і добрими робітниками по цілому світі. Президент казав випускникам, що найближча декада дасть їм більшу нагоду „обороняти волю, ніж всі інші абсольвенти цієї Академії". Теперішні військовики мусять вміти контролювати модерну зброю і систему її постачання. Все це є так складне, що його можуть зрозуміти тільки фахівці - науковці. При тому теперішні військовики мусять знати і те, як обслуговувати і давнішу зброю, і мусять знати, як діяти на випадок тих воєн, що їх комуністи називають „визвольними війнами", і які то війни змагають до того, щоб за допомогою підривних акцій знищити волю тим народам, які її недавно здобули. Президент високо ставив вартість тих, які рішилися ціле життя обороняти на полі бою свою країну та боронити волі в цілому світі. Він навів давній вірш, знайдений в скринці у вартівні в Гібральтарі, в якому кажеться, що „люди обожають Бога і вояка під час небезпеки, але пізніше, коли минула війна і коли панує мир, люди Бога забувають, а вояком нехтують". — Тепер збройні сили, казав Кеннеді, стали підтримкою нашої дипломатії, і тому програма навчання у Військовій Академії така широка і така тяжка. Та випускники мусять зрозуміти, що їхній вишкіл щойно почався. Президент прилетів літаком до летунської бази в Стюарті в горах Кейтскилл, що є віддалена 16 миль від Вест Пойнту, а звідтам гелікоптером прилетів на середину парадної площі Академії. З Президентом були секретар армії Елвіс Дж. Стар, військовий представник Президента генерал Максвелл Д. Тейлор, асистент Президента в справах національної безпеки — МекДжордж Бонді, шеф штабу армії генерал Джордж Декер та інші високі військовики. Президент кляси кадетів 1962 Джордж Вілгелм Кіршенбавер поінформував Президента Кеннеді, що кляса 1962 найменувала його своїм почесним головою, і передав Президентові клясовий перстень. Це вперше в історії Академії головний промовець дістав таке відзначення. Президент повідомив кадетів, що він наказав команді Вест Пойнту подарувати кару 20-ом кадетам. Зробив він це як головний командант збройних сил ЗДА. Кадети радісно приняли до відома це повідомлення. Найщасливішим був кадет, який був покараний 8-місячним касарняком за те, що був невідповідно одітий. Президент при тому сказав, що він ще є „ув'язнений на два і пів року в Білому Домі, але він радо просив би, щоб йому це ув'язнення продовжили, а не подарували". В Аннополісі, Мерил. відбулося закінчення шкільного року у Морській Академії, де до 766 випускників промовляв секретар фльоти Фред Корт, який остерігав цьогорічних випускників, що вони беруть на себе важкі світові проблеми, коли почнуть працювати на нових постах.

## ФБІ має під наглядом коло 200 організацій, підозрілих щодо комунізму

Вашингтон. — Журналіст Пітер Едсон написав статтю для „Нюзпейпер Ентерпрайз Ассосієйшен", в якій твердить, що важко є подати числа про силу комуністів в цій країні, бо вони є тепер в підземеллі і не подають вісток про свою діяльність. На останній конвенції Комуністичної партії в Ню Йорку в грудні 1959-го року головний секретар цієї партії Гас Голл подав число членів як 10,000. Подібно недавно обрахував силу комуністів і головний покуратор Роберт Ф. Кеннеді. Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едґар Гувер сказав в конґресовій комісії, що ним очолюване Бюро має під своїм наглядом коло 200 організацій, запідозрених в комунізмі. Від 1917 року таких організацій було понад 1000, але вони поліквідувалися. Під час другої війни, коли ЗДА були союзником СССР, число комуністів — членів партії доходило до 100,000. Комуністичні організації часто мають зовсім невинні назви „проґресистів", оборонців громадянських прав і т. п.

## В АМЕРИЦІ

● **Колишній президент** Гаррі С. Труман, який прибув до Ню Йорку до своєї доньки Маргарети, заявив журналістам перед своєю ранньою прогулянкою по вулицях міста, що останню знижку на біржі спричинила паніка дрібних інвеститорів, які бездушно кинулися продавати свої акції. Труман сказав, що його батько програв на біржі великі гроші в 1901-му році, і тому всі діти пішли до праці і на тому добре вийшли.

● **Інформаційний офіцер** проєкту „Меркурій" повідомив, що досі ще не вибрано третього астронавта, який летітиме довкола Землі. Астронавт Донелд К. Слейтон відбуває тепер тести, але це не значить, що він буде третім астронавтом. Він мав бути першим астронавтом, але його були відкинули, бо знайшли в ньому серцеву ваду.

● **12-членний** Республіканський Комітет, який складається з сенаторів і конґресменів, викінчує виборчу плятформу Республіканської партії, над якою працює вже три місяці. Комітет очолює конґресмен Мелвін Р. Лерд, який сказав, що ця програма є така „конструктивна, що її радо приймуть всі республіканці".

● **До Шікаґа** прибула перша родина китайських втікачів із Гонг Конґа: 45-річний Енґ Сі Сюей, його дружина і 3 дітей. Цих втікачів зустріли їх рідні із ЗДА, які почули від новоприбулих, що це „є найщасливіший день в їхньому житті", бо вони можуть думати про нове життя в цій країні після побуту під комуністичним режимом в Китаї.

● **Тепер** виявилося, що в катастрофі літака під Парижем, в якій згинуло 130 осіб, згинули три генерації одної родини: 50-річний Фредерік Валл, його 47-річна дружина Елізабет; їхні дві доньки 16-річна Бетсі і 10-річна Еллен; 80-річна мати п. Валла пані Фредерік Валл старша та її брат — 73-річний Роберт Нюкомб.

ПІСЛЯ ПЕРЕМОГИ НІКСОНА У ПРАВИБОРАХ

Прихильники колишнього віце - президента Ричарда М. Ніксона вітають його (перший зліва) і його дружину (посередині) з перемогою у каліфорнійських правиборах, у яких Ніксон здобув номінацію на республіканського кандидата на губернатора Каліфорнії.

## Сенатська підкомісія збільшила оборонні видатки більше, як на чверть більйона

Вашингтон. — Сенатська Підкомісія Військових Видатків збільшила видатки на оборону ЗДА на більше як чверть більйона долярів. Ця підкомісія призначила на продукцію далекосяжних бомбовиків типу РС-70 до дол. 491,000,000, хоч уряд проєктував видати на цю ціль тільки дол. 171,000,000, а Палата Репрезентантів ухвалила дол. 224 мільйони. Ця сама Сенатська Підкомісія пішла за Палатою і призначила дол. 59 мільйонів більше на армійські резерви в порівнянні з тією сумою, якої домагається уряд на цю ціль, бо плянує зменшити армійські резерви та резерви Крайової Гвардії. Уряд президента Кеннеді, як і давніше Крайової Гвардії. Уряд президента Айзенгавера, вже третій рік даремно стараються про менші видатки на бомбовики РС-70 і зменшити на 36.000 число армійських резерв.

## Експльозія „супернови" може спричинити атомову війну

Ню Йорк. — Юнайтед Пресс Інтернешел приніс осторогу проти того, що несподівана експльозія нової зорі — велетня в космічних просторах, так званої супернови могла б спричинити початок атомової війни між ЗДА і СССР. Китайські записи показують, що впродовж останніх 2,500 років пересічно що 150 років вибухала така зоря в космосі. Останню таку експльозію бачив голим оком славний астроном Йоган Кеплер 10-го жовтня 1604-го року. Науковець британської адміралтії і радаровий фахівець Е. М. Кейд твердить, що теоретично можливою є така експльозія в близькій до нас частині Космосу. Коли б це сталося, то знищені були б радарові, телевізійні і радіові станції та розвідчі сателіти. Пошкоджені були б і сильні радарові станції, і тоді уряди ЗДА або СССР могли б думати, що почалася атомова війна. Кейд пригадує, що в 1942-му році плями на Сонці так пошкодили були англійсько-американські радарові апарати, що вже тоді думали про те, що німцям вдалося знайти спосіб унешкідливлювати радарові апарати. Подібно було і в 1944-му році, коли була сильний вибух в сузір'ї Стрільця. Кейд дораджує вміщувати комунікаційні засоби під землею, щоб не виставляти їх на ділання непередбаченої експльозії в Космосі.

## Голова Сталевої Корпорації ЗДА про взаємини бизнесу з урядом

Атлантик Сіті, Н. Дж. — Голова Сталевої Корпорації ЗДА Роджер М. Блав промовляв на річній Конвенції Едісонового Електричного Інституту, відбувши перед тим пресову конференцію з журналістами, на якій заявив, що він зовсім не є огірчений на уряд президента Кеннеді після того, як сталеві корпорації мусіли зрезиґнувати з проголошеного збільшення цін на сталь. Блав заявив на пресовій конференції, що треба б зробити, щоб було довір'я між бизнесменами і урядом, і що сприяло б ростові економіки цієї країни. Програму в цій ділянці Блав сформував в таких пунктах: 1) Треба поліпшення відносин між урядом і бизнесменами, бо це є перша умова росту економіки; 2) Тепер є численні познаки того, що бизнесмени не мають довір'я до уряду і про це свідчить хоч би недавня знижка цін на акції на біржі в Ню Йорку; 3) Уряд повинен старатися здобути довір'я бизнесменів; 4) Також і бизнесмени повинні дбати про це, щоб була гармонія між ними й урядом; 5) Коли не буде взаїмного довір'я, тоді підприємці не збільшуватимуть інвестицій, і не буде можливий ріст економіки.

## У Скрентоні відбувається конвенція УРСоюзу, Дм. Корбутяк проводить

Скрентон, Па. — В понеділок 4-го червня тут почалалася 15-та з черги Конвенція Українського Робітничого Союзу, після Українського Народного Союзу другої з черги найбільшої і найзаможнішої забезпеченево - громадської установи американських українців. Конвенцію проводить президія: ред. Дмитро Корбутяк — голова, Вінкентий Соболь і Олександер Гавелюк — заступники, Микола Степаненко і Володимир Василащук — секретарі. Конвенцію, що відбувається у власному домі УРСоюзу, започатковано співом американського і українського національних гимнів та молитвою, яку провів о. прот. Григорій Хоміцький. Відкрив Конвенцію голова УРСоюзу п. Антін Батюк. У Конвенції бере участь 166 делеґатів та 22 члени Головної Ради. У першому дні нарад, крім вибору президії та конвенційних комісій, започатковано звіти урядовців, що їх продовжувано також у другому дні нарад, у вівторок 5-го червня.

## Західня Німеччина призначила нового амбасадора до ЗДА

Бонн. — У минулий вівторок західньо - німецький міністер закордонних справ д-р Гергард Шредер повідомив, що він підписав призначення теперішнього обсерватора в Об'єднаних Націях, Карла Гайнріха Кнапштайна на нового амбасадора у З'єдинених Державах, на місце д-ра Вільгельма Греве. На місце Кнапштайна в Об'єднаних Націях призначено Зіґмунда фон Бравна, шефа дипломатичного протоколу в Бонні, рідного брата проф. Вернера фон Бравна, відомого атомового ученого, американського громадянина й керівника одної з найважливіших дослідних атомових станиць. Знову ж Вельгельм Греве стане амбасадором Західньої Німеччини при Раді НАТО в Парижі. З цієї нагоди преса пригадує, що між д-ром Вільгельмом Греве та Державним Департаментом і частинно і президентом Кеннеді настало сильне прохолодження відносин у зв'язку з різкою поставою того німецького дипломата до американської пропозиції полагодження Берлінської проблеми. Вільгельмові Греви закидають буцім-то теж „брак почуття гумору": коли раз президент Кеннеді півжартом заявив, що коли б Західня Німеччина закупила більше бондів Об'єднаних Націй, то Америка — може — перевірила б справу відшкодування для німців в ЗДА, що їм сконфісковано під час війни мастки, то Греве передав це до Бонну, як поважну пропозицію американського уряду. Що більше, сам канцлер Аденауер прийняв це також за поважну пропозицію. Аденауер заявив, що Греве невинно паде жертвою.

## Мекміллен спростовує французькі вістки про його розмови з де Голем

Лондон. — Британський прем'єр Гаролд Мекміллен заявив, що надалі стоїть на первісному своєму становищі, що інтереси країн Коммонвелту мусять бути збережені в переговорах про приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти (Спільного Господарського Ринку). Мекміллен заявив також, що основна політика Британії та її підхід до справи атомового озброєння, не змінились. Ця заява британського прем'єра мала на увазі — як твердять коментатори — спростувати вістки французької преси, наче б Мекміллен в недавніх своїх нарадах з французьким президентом де Голем заявив бажання приступити до спільного Господарського Ринку без ніяких застережень та що він признав рацію де Голеві щодо намагань Франції стати атомовою державою. Ці вістки негайно використала в Британії опозиція проти уряду Мекміллена й вони викликали теж дуже поганий відгук в заморських країнах, членів Коммонвелту. Мекміллен заявив тепер, що сам де Голь признав велике значення Британського Коммонвелту і шкідливість його послаблення. Вістка французької преси, наче б Мекміллен пішов назустріч французькому президентові в атомовій справі, поставила британського прем'єра в незручному світлі перед Вашингтоном, який противиться французькому атомовому озброєнню.

## Наради Комекону відбуваються на Кремлі за закритими дверми

Москва. — В середу, дня 6 червня ц. р. почалася тут конференція т. зв. Комітету Економічної Взаємодопомоги, установи створеної ще за Сталіна в 1949 році для координування господарського розвитку держав т. зв. комуністичногон бльоку. В конференції беруть участь перші секретарі сателітних комуністичних партій й інші провідники комуністичних режимів Совєтського Союзу і „народних демократій" — Чехословаччини, Польщі, Болгарії, Східньої Німеччини, Угорщини й Румунії. Альбанії на наради не покликано і тому альбанська компартія й уряд проголосили окрему заяву, в якій засуджують виключення Альбанії з нарад Комекону, як порушення статуту цього економічного об'єднання і як деспотичний крок Хрущова і його соратників, який не має нічого спільного з соціялізмом. Комуністичний Китай, Північна Корея і Північний В'єтнам, які до Комекону не належать, своїх обсерваторів на ці наради в Москві не вислали. Відбуваються наради Комекону на Кремлі, за закритими дверми і триватимуть кілька днів, закінчуючися проголошенням офіційного комунікату. Про започаткування нарад проголошено тільки коротке повідомлення ТАСС-у, не подаючи в ньому навіть назв держав, які беруть в ньому участь. В політичних колах думають, що темою нарад Комекону буде справа його переорганізації і протиставлення Европейському Спільному Ринкові.

## Генеральний секретар ОН невдоволений ядровими експериментами ЗДА

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй У Тант заявив на своїй пресовій конференції у минулий вівторок, що він цілком підтримує резолюцію Генеральної Асамблеї, яка заявилась була проти всяких ядрових експериментів, та що детонування ядрової енерґії у великій висоті належить до „найменш бажаної категорії". В першу чергу — заявив він — проти таких детонацій у великій висоті висловились численні видатні учені, а далі, — є річчю відомою, що сферичний обшир не є будьчиєю власністю, ніодної окремої держави та є спільною власністю всіх країн. Ця заява У Танта стояла у зв'язку із намаганою спробою ЗДА перевести атомову детонацію на великій висоті над островом Джонсона на Тихому океані. У Тант промовчав, що така перша спроба не вдалася. У Тант признав, що він поїде до СССР з кінцем серпня ц. р. Коментатори зауважують до цієї справи, що тоді Хрущов напевне поставить У Тантові умови, під якими СССР не буде противитись перевиборові У Танта на постійного генерального секретаря Об'єднаних Націй. У Тант покищо є генеральним секретарем до кінця каденції трагічно погиблого Даґа Гаммершилда. Цей термін минеться в квітні наступного року. У Тант дав зрозуміти, що коли він матиме ґарантію, що всі великодержави з правом „вета" в Раді Безпеки будуть підтримувати його кандидатуру, то він кандидуватиме.

## Кандидати в Канаді використовують у виборчій кампанії девалюацію доляра

Оттава. — Парляментарні вибори в Канаді відбудуться 18-го червня, і вже тепер ведеться там завзята виборча кампанія, бо змагається за перемогу у виборах Консервативна партія прем'єра Джана Діфенбейкера з Ліберальною партією, яку очолює Лестер Б. Пірсон. Донедавна на виборчих зборах порушували кандидати на послів до Палати Громад місцеві проблеми та атакували своїх противників на основі їхніх особистих прикмет чи недостач. Але тепер противники консерватистів зробили виборчу проблему з недавньої девальвації канадійського доляра, яку перевів уряд Діфенбейкера. Пірсон остеріг канадійських господинь, що зменшення вартости канадійського доляра у відношенні 92 центів до американського спричинить подорожчання таких харчових продуктів, як цитринові овочі, салата і помідори та інших імпортованих харчів. Діфенбейкер бороniться тим способом, що він перевів зменшення вартости канадійського доляра тому, щоб канадійські товари були дешевші і щоб легше було їх експортувати за кордон.

## СЕНАТ ПРОТИ ДОПОМОГИ ЮГОСЛАВІЇ І ПОЛЬЩІ

Вашингтон. — Сенат прийняв в минулу середу 6 ц.м. поправки до законопроєкту про допомогу закордонові, які насправді виключають будь-яку — грошову, товарову чи харчову — допомогу комуністичним країнам. Конкретно, це стосується двох країн, які користають з американської допомоги, а саме Югославії Тіта і Польщі Владислава Гомулки. Дану поправку прийнято 57 голосами проти 24, завдавши цим першу поважну поразку Адміністрації президента Кеннеді в ділянці закордонної політики. Друга небезпека грозить тому урядовому законопроєктові від пропозиції зменшити запропоновану суму 4,662.000.000 дол на більше, як 400.000 дол. Першу поправку зголосив демократичний сенатор Вільям Проксмаєр з Висконсіну, щоб виключити з допомоги Югославію, почавши від першого липня ц.р. Конкретно, він запропонував скреслення з пред'явленого законопроєкту 10-ти мільйонів долярів передбачених для Югославії у формі довготермінової позики на промислові цілі та 110-х мільйонів долярів, як рівновартости харчових продуктів, що їх ЗДА мають замір продати Югославії за югославську валюту (динари). Цю поправку доповнив сенатор Франк Лявше, демократ з Огайо, щоб узагалі ніяких призначених урядові грошей не видатковувати на допомогу країнам, які мають „комуністичну форму уряду". Сенатор Норріс Коттон, республіканець з Ню Гемпширу, доповнив ту заввагу зміною у стилізації, щоб будь-яку допомогу відмовити країнам, що мають уряд „комуністичної або марксистської" форми, — що негайно апробував сен. Лявше. „За" тією поправкою голосували 34 демократи і 23 республіканці, а тільки 18 демократів і 6 республіканців голосували „проти". У дискусії вказувано, що Югославія, яка дістала вже від Америки кругло 1,364,000.000 долярів у різновидній допомозі, йде в ділянці закордонної політики рука-в-руку з Совєтським Союзом; Тіто заявив одверто, що у випадку війни Югославія воюватиме по стороні „соціялістичного" бльоку; Югославія, всупереч своїм заявам про невтральність, насправді підтримує Кубу та разом із Кубою експортує комуністичну підривну роботу й революцію в південно-американські країни. Проти того становища Сенату рішуче виступив Білий Дім і Державний Департамент. Спеціяльний асистент Президента для справ крайової безпеки МекДжордж Банді надіслав на руки лідера сенатської більшости сенатора Майка Мансфілда листа, в якому вказує на „делікатний" характер проблеми допомоги закордонові, зокрема Югославії, та боронив потребу допомоги деяким комуністичним країнам, які ніби намагаються зберегти мінімум політичної незалежности від московського керівництва та власну господарську незалежність. Державний секретар Раск так само різко засудив рішення Сенату, вказавши на загрозу, що таке рішення тільки скріпить радикальні протизахідні течії в Совєтському Союзі та доведе до створення такого монолітного комуністичного фронту під совєтським проводом, який був за часів Сталіна. Державний секретар висловив острах, щоб Сенатське рішення про відмову будь-якої допомоги комуністичним країнам не було зрозуміле в тих країнах, що Америка ніби вирікається мільйонів людей, віддаючи їх цілком на поталу комунізмові. — За пресовими коментарями, президент Кеннеді напевне вживатиме ще всіх можливих заходів, щоб Сенат зревідував цю свою постанову, але водночас висловлюється сумнів, чи це вдасться Президентові. Активна американська допомога комуністичним країнам є — читаємо в коментарях — така непопулярна в американському народі, що у цьому виборчому році конгресмени і сенатори не захочуть наражатись виборцям.

## Індонезія приймає підставу до переговорів, проте посилює війну

Об'єднані Нації. — Індонезійський президент Сукарно повідомив генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, що Індонезія погоджується переговорювати з Голляндією про Нову Ґвінею „по лінії принципів", складених посередником, американським дипломатом Елсвортом Бункером, але тут же ствердив, що Індонезія рішила посилити кампанію на Новій Ґвінеї „з уваги на збільшування Голляндією військ на Новій Ґвінеї". Сукарно закинув теж Голляндії, ніби вона не погоджується на останню пропозицію Елсворта Бункера, як на базу для переговорів, дарма що Голляндія офіційно зголосила свою згоду. Президент Сукарно дякує У Тантові за його листа з 29 травня ц.р., але проминає мовчанкою тодішній заклик У Танта до обох сторін, щоб вони негайно припинили бойові дії. Індонезія скинула на Нову Ґвінею кількома летунськими операціями кругло 500 парашутистів, які повели партизанські дії та посунулись кількома колонами в сторону різних малих містечок на західньому узбережжі Нової Ґвінеї. Від того часу голляндські й індонезійські повідомлення одні одним заперечують, при чому кожна сторона приписує собі самі перемоги.

## У СВІТІ

● **Оцілілі з паризької летунської катастрофи** стюардеси Франсуаз Оті і Жаклін Жілле, переслухані у слідстві над причинами катастрофи і запитувані на пресовій конференції, не змогли виявити похмурої тайни. Ніхто в літаку не підозрівав нічого поганого, а катастрофа сталась так швидко, що вони не здавали собі справи, як півпритомні й поранені опинились на полі далеко поза горіючим літаком. Посадник міста Атлянти в Джорджії Айвен Аллен ствердив, що ритункова акція почалась буквально в кілька хвилин після катастрофи та дякував всім людям доброї волі. Він узгіднив з французькими властями перевіз 121 погорілих тіл, видатних громадян того міста, до ЗДА.

● **Д-р Людвіґ Ергард,** міністер господарства, і д-р Гергард Шредер, міністер закордонних справ Західньої Німеччини, два найвпливовіші члени уряду Конрада Аденауера, висловились за прийняття Британії до Спільного Господарського Ринку, економічного бльоку шістьох західньо - европейських континентальних держав. Це їхнє становище — коментує преса — може перемінити справу в позитивному дусі.

● **З Південного В'єтнаму** виїхав до ЗДА американський професор д-р Стенлі Міллет, який від липня мин. року викладав політичні науки в Сайґонському університеті, але майже ввесь час мав напружені відносини з тамошніми властями. Уряд президента Нґо Дінг Дієма закидав йому сприяння в'єтнамській опозиції. В його помешканні арештовано двох видатних членів опозиційного руху.

● **У столиці Конґа Леопольдвілі** аташе американської амбасади прокинувся вночі, почувши підозрілі шелести в хаті. Він вибіг і побачив, як утікав конґолійський волоцюга. Стрілив за ним і побачив, що та постать зникла, але щойно над ранком ствердженo, що мурин згинув. Знайдено при ньому деякі пограбовані речі. В столиці Конґа доми чужинних дипломатів є постійним предметом напастей збоку злодіїв і грабіжників.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

## Заклик з келії смерти

Французький генерал Едмонд Жуо, колишній командант французького летунства в Альжирі, засуджений двічі на смерть, спершу за активну участь у збройному бунті проти режиму президента де Голя, а потім за свою ролю заступника команданта підпільно - революційної Таємної Військової Організації, написав у келії смерти заклик до однодумців, щоб вони припинили боротьбу проти державного усамостійнення Альжиру. Цей заклик повний драматичної напруги і характеристичний для трагедії, що її переживає Франція. Він став також вимовним актом оскарження проти фанатиків-екстремістів, які від половини березня ц. р. топлять у невинній крові Альжир, вбивши відступно понад 5.000 безборонних осіб.

„Наші почування, — написав Жуо, — не змінились, але події в Альжирі прийняли невідхильний напрямок. Французький Альжир, за який ми всі були готові померти, який був предметом такого великого ентузіязму, надії і віри, не може — на жаль — бути далі ціллю, що її можна розглядати з реалістичного боку. Незалежність (Альжиру) — це фактично вже завершений факт, що обурює нас, що дзвонить подзвінне нашим надіям і що його, проте, ми мусимо реалістично сприймати. Коли командувач оцінює, що боротися далі нема рації, коли він знає, що зроблено все можливе, щоб осягнути перемогу, — коли честь врятована, — коли він сам заплатив своєю особою, — то хоч це для нього сумний, трагічний момент, він мусить припинити боротьбу... Поміж тими, які впали від випадкових куль, були може й воєнні ветерани, були може й наші приятелі. Не сумніваюся, що та нерозбірлива стрілянина була ділом неконтрольованих елементів, бо ті дії стали запереченням наших власних ідеалів братерства (між европейцями й мусульманами)... Мусимо шукати з нашими вчорашніми ворогами спільного ґрунту, який дозволить усім альжирським французам жити далі в тій країні, де вони народились, із збереженням повної їх гідности... Треба, щоб дії Таємної Армії припинились якнайшвидше. Це говорить провідник, вимагаючи тепер цього від тих, які спонтанно підпорядкувались були його наказам. У глибокому зворушенні, з глибин знедоленого серця, пишу ці рядки, — проте, мусимо подивитись дійсності в очі, навіть коли вона сумна, болюча і трагічна..."

Цей заклик не був ані театральним жестом людини, яка шукає слави, ані капітулянтським кроком засудженця, який такою ціною хоче купити собі життя. Генерал Жуо написав цей заклик ще перед проголошенням присуду над ним, а, припускаючи, що його розстріляють, просив оприлюднити цей заклик щойно після своєї смерти. Знаючи про цей заклик, самі керівники нинішньої тимчасової адміністрації в Альжирі, французи й мусульмани, наполягали на його оприлюдненні. „Невідповідальні елементи", як їх називає генерал Жуо, себто здебільша дезертири з армії і закохані в стрілянині підлітки, заповідають відновлення масового терору і дальше нищення шкільних будинків, електрівень, газівень і бібліотек, щоб залишилась в Альжирі тільки „спалена земля". Ці люди не рахуються з бажанням народу. Величезна більшість французів у континентальній Франції схвалила політику де Голя, а з Альжиру французьке населення втікає масово, демонструючи свою відмову жити далі в атмосфері вбивств і насильств.

Можливо, що голос з келії смерти вплине заспокійливо на відносини в Альжирі, дармащо люди, які керуються виключно почуваннями, неподатливі на розумові аргументи. Тисячі невинних жертв масакри можуть стати тривким фундаментом під майбутнє Альжиру, але й можуть також засіяти смертельну, непроминальну ненависть між европейцями й арабами. Той, хто розпочинає революцію, ніколи не знає, чим вона скінчиться і які видасть плоди.

## Наради КОМЕКОНУ в Москві

В середу 6-го червня ц. р. почалася у Москві чергова відправа кремлівських намісників, чи пак ґавляйтерів над окупованими Совєтським Союзом територіями Східньої Европи. Відбувається ця відправа під фірмою КОМЕКОНУ — „Комітету Економічної Взаємодопомоги", створеного ще Сталіним для вичавлювання із сателітних країн сільськогосподарської й промислової продукції. Беруть участь в цих, нібито, економічних нарадах знову ж таки не керівники господарських секторів у „народно - демократичних" країнах, але перші секретарі компартій — постійні учасники московських збіговищ чи то партійних, чи міжнародних, мілітарних чи господарських. Вже цей факт показує, що з'їжджаються всі ті комуністичні ватажки не для спільного обмірковування таких чи інших актуальних проблем, але для вислухання директив Москви. Так було за Сталіна, і так є й тепер.

КОМЕКОН засновано ще в січні 1949-го року для „координації господарського розвитку" країн комуністичного бльоку, але ніякої рішальної і самостійної ролі ця міжкомуністична установа не відігравала. За життя Сталіна відбулося всього три конференції КОМЕКОНУ, протягом років 1949-1950, та й то тільки для полагоджування цілком формальних справ. Після того таких „економічних" збіговищ не скликувано, бо Сталін не бачив у цьому ніякої потреби, і четверта „конференція" відбулася вже по його смерті, 1956-го року. Тоді, у зв'язку з напруженою ситуацією в деяких країнах „народної демократії", особливо в Польщі і на Угорщині, Москва була примушена визнати право сателітних країн мати самим деякий вплив на власне господарське плянування і погодилася навіть на створення кільканадцяти спільних постійних комісій для тих чи інших ділянок господарства. Але й далі по суті нічого не змінилося: рішальною для всіх справ залишилася Москва, яка й далі примушувала сателітні країни продукувати для себе зброю, кораблі, літаки, машини — „купуючи" все це за ціни нижчі від коштів продукції, значить експлуатуючи поневолені країни.

Теперішня нарада КОМЕКОНУ в Москві, що в ній беруть участь польські Гомулка, угорський Кадар, болгарський Живков, чехо-словацький Новотни, східньонімецький Ульбріхт і румунський Георгіу - Дей, відбувається в атмосфері важкої економічної кризи, яка не минула навіть і самого Совєтського Союзу. З голодуючого червоного Китаю тікають десятки тисяч людей, і комуністичний режим докладає всіх зусиль, щоб полегшити голодову катастрофу з допомогою масових закупів збіжжя і харчів у капіталістичних країнах Заходу. Східньонімецькі комуністи опинилися вже в таких труднощах, що йдуть до Каносси і просять зненавиджений ними Бонн рятувати їх машинами, вугіллям, харчами й ліками на суму одного більйона долярів. Харчова криза охопила й Кубу і загрожує поширитися на такі сателітні країни, як Чехо - Словаччина, Польща, Румунія, не кажучи вже про Болгарію. Опинилася в економічних труднощах і тітовська Югославія, яка запобігає тепер допомоги то в Москві, то у Вашингтоні. Катастрофальною виявилася і заперечувана останнім часом Хрущовим та його соратниками сільськогосподарська криза в самому ж таки Совєтському Союзі, доказом чого є підвищення цін на м'ясо і масло.

Скликання КОМЕКОНУ до Москви, через який тиждень після проголошення рішень про підвищку цін на м'ясо і масло, доводить, що головною темою нарад буде вислухання і прийняття приготованого Москвою пляну широкого переставлення цілого господарського сектору в країнах комуністичного бльоку і перебудова його в потрібному для Москви напрямку, значить — для посиленої експлуатації робочої сили і ресурсів поневолених народів, супроводженої неминучим затискуванням режимної шруби.

*МІЖ КАПІТОЛЕМ І БІЛИМ ДОМОМ...*

## СТАТИСТИКА І ПРАВОСУДДЯ

Найвищий Суд ЗДА, після довгої мовчанки, що запала довкола нього, вже втретє останнім часом попав на титульні сторінки преси.

Наперед, це було його історичне рішення, яким федеральна влада дістала потвердження своєї юрисдикції контролювати стейтові легіслятивні занедбання в справі пропорційного поділу виборчих округ. Південні стейти, в яких сільські округи мали непропорційно велику виборчу силу в порівнянні з поступовими міськими округами, очевидно відчули небезпеку для своїх традиційних „виборчих вислідів". Расова дискримінація і сеґреґація, оте ядро проблеми „громадянських прав", що роками ворушить американську внутрішню політику, була й тут тлом судового рішення.

Різні часи мають свої типові панівні проблеми, які не сходять із сторінок преси і з хвиль етеру. Дві такі проблеми панують тепер над американською політикою — внутрішньою й зовнішньою: це, власне, громадянські права і загроза комунізму. Обидві ворушать громадянство, обидві є бойовими кличами партій, груп всередині партій і окремих політиків. Обидві також приходять перед суд в такім або іншим аспекті і вимагають рішення „за законом". Не диво, що ці рішення, хоч це тільки присуди з позву одиниць або у справах проти одиниць, мають голосний відгук в громаді. Не диво, що ці рішення використовують політики у своїх акціях. Через те суди, а зокрема Найвищий Суд, так часто зустрічаються з критикою, а то й гострими закидами.

Коли на початку травня почались у Сенаті ЗДА дебати над проєктом адміністративної влади, щоб покінчити расову дискримінацію на півдні, де вимагають іспиту грамотности для признання виборчих прав, несподівано Найвищий Суд, а радше його судді, дістали свою порцію закидів. Під час філібустерських промов, сенатор Істленд з Міссісіпі, що теж є головою сенатської юридичної комісії, заатакував Найвищий Суд, обвинувачуючи його в тому, що своїми рішеннями він явно сприяє комунізмові. Сенатор Істленд не пішов так далеко, як славний генерал Вокер, що недавно закинув головному судді та іншим суддям приналежність до комуністичного руху, чи пак служіння йому. Але Істленд, на підставі обрахунку, стверджив, що з 70 останніх рішень Найвищого Суду аж 46 було в користь комуністів чи їхніх прихильників. Він вичислив кожному окремому судді, з головним суддею Ворреном на чолі, скільки разів кожний із них голосував „за" чи „проти" комуністів. На підставі цієї статистики сенатор Істленд вважає, що Найвищий Суд виразно тягне за комуністами, отже діє проти інтересів народу і безпеки держави.

Після цього виступу сенатора Істленда преса гостро його критикувала. Його колеги в Сенаті, республіканці, як також його співпартійці демократи забирали слово в обороні Найвищого Суду. Сенатор Джевітс з Ню Йорку, Кюкел з Каліфорнії, Гомфрі, демократ з Міннесоти, і інші висловлювали своє обурення, що він підриває авторитет Найвищого Суду.

Та не минуло й трьох тижнів, як Найвищий Суд видав нове рішення в „користь комунізму". Перед ним була справа засуду шістьох громадян, які відмовилися відповідати перед Конґресом на питання про їх відношення до комунізму. Усіх засуджено за зневагу Конґресу. Найвищий Суд відхилив засуд з причини доволі формального характеру, а саме, що перший суд присяжних не уточнив суті питань, на які підсудні відмовились відповідати.

Немає сумніву, що останнє рішення було „в користь комунізму", якщо брати тільки об'єктивну його сторінку. Підсудних, правдоподібно комуністів або їх прихильників, засуджено за відмову відповідати в справі комунізму. Найвищий Суд звільнив їх. Публічна опінія, реагуючи на зовнішні ознаки, може бути прикро здивована. Сенатор Істленд може додати новий „казус" до своєї статистики. Зрештою, навіть судді, які голосували проти більшости в Найвищому Суді, висловилися критично про його правні підстави.

Статистику часто називають найбільшою брехнею, хоч самі числа, які вона дає, правдиві. І власне не числа й не відсотки викликують сумніви, а ті висновки, до яких люди приходять на їх підставі. Об'єктивні числа, які правдиво використав сенатор Істленд, говорять про те, що Найвищий Суд своїми рішеннями створив ситуацію, корисну для комунізму. Чи доказ це, що Найвищий Суд, власне окремі його члени, самі є симпатиками комунізму? Сенатори, які відповідали Істлендові, твердили, що для цього немає підстави, редакційні статті теж ставали в обороні Найвищого Суду і його членів. А проте, Істленд є головою особливо важливої юридичної комісії Сенату, тож його слово звучить не тільки як опінія одного сенатора, але має за собою авторитет його посту. І також не можна забувати, що маґічна сила чисел — статистики таки діє на уяву громади, тим більше, коли вона така чутлива на небезпеку комунізму і через те оцінює речі куди більш чуттєво, як об'єктивно. У висліді залва сенатора Істленда може причинитися до того, що довкола Найвищого Суду витвориться опінія, що він діє проти інтересів нації. Небезпечна така опінія тим більше, що цей високий трибунал стоїть понад виконною й законодавчою владою як ґарант конституційних прав і привілеїв громадян. Довір'я до нього — це основна складова частина американської демократичної системи в дії.

Та Найвищому Судові не вперше переживати таку ситуацію. Коли президент Рузвелт починав боротьбу з депресією, безробіттям, високими цінами і т. д., Найвищий Суд став йому впоперек дороги. Рядом рішень він визнав за неконституційні деякі закони та розпорядження, починаючи від закону про індустріяльну відбудову країни і т. д. Рузвелт хотів реґулювати ціни, контролювати продукцію. Найвищий Суд заявив, що це — проти конституції. Тоді кличем дня була економічна відбудова країни, то як же близько було до засуду Найвищого Суду, що він діє проти інтересів нації. Саме 25 років тому, коли громадський ресентимент проти Найвищого Суду був найбільший, Рузвелт запропонував Конґресові закон, який дозволив би йому іменувати додатково суддю Найвищого Суду для кожного, якому минуло 70 років. Інакше кажучи, виявив він недовір'я до старших віком суддів, які не мали зрозуміння для його „молодечих" починів. Це була завзята й довга боротьба, яка розвинулася у Конґресі. Президент програв тоді свою першу критичну боротьбу. Найвищий Суд зберіг свій авторитет. Тим більше збереже він і тепер, як традиційно сильна, необхідна інституція американської демократії.

Це правда, що члени Найвищого Суду звичайно представники старшої ґенерації, тієї, яка не завжди розуміє проблеми хвилини так, як їх розуміє молода ґенерація. Але може власне в тому й суть цього балансу влади, такий характеристичний для американської системи. Правда теж, що і в цьому трибуналі діє людський чинник, діють особисті погляди, світогляд і т. д. при інтерпретації закону. Цього ніколи не можна вилучити. Але все таки Найвищий Суд не займає становища безпосередньо до політичних проблем даного часу: він не є „за" або „проти" політичних ідеологій, груп чи людей. Але він перевіряє, чи діяльність державної влади або громадян згідна з Конституцією. Для нього найвищим законом є Конституція, а не вимога хвилини, як її бачить політик.

(юст)

Д-р Осип Берест

## СВІТЛА Й ТІНІ МОДЕРНОЇ МЕДИЦИНИ

(Доповідь виголошена на IV Науковому З'їзді УЛТПА в Дітройті 25-го травня 1962-го року).

Биття серця першого американського астронавта у космічних просторах, що його записували контрольні апарати на землі — символ поступу техніки і медицини нашої доби. Медицина в усіх часах була синтезою духовости даної епохи. Так було в старовинному Єгипті, античній Греції і Римі, в середньовіччі аж по сьогодні. Техніка і темп характеризують наші дні. Техніка і темп всевладно запанували і в модерній медицині. Під їх впливом і хворий і — лікар.

Як сьогодні представляються хворий, лікар і способи лікування? Хворого сьогодні називаємо усвідомленим пацієнтом, бо він усвідомлює поступ в медицині через радіо, пресу, телевізію та різного роду публікації. Густо - часто пацієнт довідується про нові ліки скоріше, як лікар. Тому, може, справедливо кажуть, що медицина опинилася на вулиці. Лікар позбавлений того німбу, що колись його оточував. Хворий бачить в лікареві не аналітика - мислителя, а радше інженера здоров'я, який при помочі машин та тестів має пізнати його недугу. Пацієнт не має часу на довге лікування і тому дуже радо вітає операційний спосіб усунення недуги. Він знає і вірить, що операція завдяки поступові в техніці анастезії, трансфузії крови та застосуванню антибіотиків не несе тепер того ризика, що давніше.

Поміж лікарем і хворим стала тепер асистентка, секретарка, яка відбирає від лікаря частину його роботи. Вміле випитування хворого дозволяє лікареві нав'язати з ним духовий контакт, зблизити його до себе, воно було досі основою в будові діягнози. Тим часом випитування про недугу перебрала секретарка, обслідування заступлене тестами і лябораторіями, а фармацевтична індустрія лікує готовими препаратами. Роля лікаря зводиться іноді до ролі „інженера здоров'я". Він повинен знати в основному, які тести треба застосувати при яких недугах, знати назви готових препаратів. Техніка і хемія заступають лікарське думання, на місце давнього типу домашнього лікаря приходить лікар - спеціяліст.

Властиво спеціялізація не є новиною. Кажуть, що в старовинному Єгипті були спеціялісти від правого і від лівого ока. Недоліком лікаря - спеціяліста є те, що він бачить і лікує лише хворий орган, а не хвору людину. За радикальний спосіб лікування він уважає усунення хворого органу. В такий спосіб постає „мода" усувати: сліпу кишку, мігдалки, жовчевий міхур, матку. Механістичний спосіб думання створив ідею лікувати при помочі ножа психічні недуги. Спосіб цей мусів збанкрутувати тому, що він заснований на противних фізіології засадах. Хворий радо вітає всяку операцію, вважаючи, що в такий спосіб позбудеться недуги. Я бачив пацієнтку, яку оперували сім разів, усунувши з її черевної ями все, що тільки можна було — а вона таки хворіла далі.

Оперуємо т. зв. зрости, а після операції постають на місці старих нові. Так звані психосоматичні недуги є нині окремою ділянкою медицини. В основі кожна органічна недуга починається як психоматична. Під впливом нервових розладів кровоносні судини звужуються, корчаться також такі органи як жовчевий міхур, виникають запалення слизових оболон шлунку та кишок, витворюються вереди, а на їх тлі постає пістряк.

Але вершком механізації в медицині є електронічна машина для встановлення діягнози. Безперечно, машина і електричний струм відіграють велику ролю в медицині. Згадати хоч би рентґен, без якого модерний лікар не може обійтися. Лікування електрикою психічних недуг виходить з моди, може кращих успіхів досягають з поміччю т. зв. транквілайзерів. Лікування грамофоном входить в ділянку комізму. При цьому способі хворий має ставити вдома платівки з награними на них певного роду психотерапевтичними суґестіями. Лікування гіпнозою Американське Лікарське Т-во значно обмежило.

Як виглядають способи модерного лікування?

Модерну клініку з численними лябораторіями та штабом працівників справедливо порівнюють з фабрикою. Тут досліджують усе, що тільки людина в собі має: кров, сечу, шлункові соки, електричний струм серця, мозку. Очевидно, просвітлюють людину, заглядаючи в усі її ямини. За моїх студійних часів було не більше як десять шпитальних відділів. Тепер лише відділ внутрішніх недуг має такі підвідділи: алергічних недуг, недуг кормового проводу (гастро - ентерологія), недуг обміну речовин, (метаболізм), ендокринологія, недуги серця (кардіологія), фізичної медицини і регабілітації, запобіжної (превентивної медицини).

(Закінчення на стор. 4-ій)

## „Ню Йорк Таймс" мандрує на захід

Передовий щоденник цієї країни, „Ню Йорк Таймс", у жовтні виходитиме окремим виданням — крім неділь — у далекому Лос Анджелесі в Каліфорнії. Це буде третій з ряду великий щоденник із східнього узбережжя, який одночасно появлятиметься на двох протилежних кінцях континенту. Першим нюйоркським щоденником, „виданим „на два боки", був „Вол Стріт Джернел", який понад 30-ть років друкується рівночасно над Атлантійським і Тихим океанами, — обслуговуючи таким чином мільйони людей у двох різних географічно - економічних зонах ЗДА. Відомий бостонський щоденник „Кришчен Саєнс Монітор" розпочав був свій каліфорнійський дуплікат в листопаді 1960 р.

Несподіване рішення керівних чинників „Н. Й. Таймсу" видавати його одночасно в каліфорнійській метрополії, Лос Анджелесі, викликало деяке здивування серед пресово - видавничих потентатів. Це тому, що в січні ц. р. перестали виходити в Лос Анджелесі два старі щоденники — „Екзамінер" та „Міррор", позбавивши мільйони населення цього міста двох популярних трибун друкованого слова. Отже, залишилися в Лос Анджелесі тільки два щоденники: вранішній „Лос Анджелес Таймс" і пополудневий „Геролд - Екзамінер". Дехто каже, що рішення видавати „Н. Й. Таймс" у тому місті було подиктоване не конкуренційними цілями, а бажанням виповнити глибоку порожнечу в тій метрополії щоденником такого міжнародного типу.

На думку знавців пресового діла, всі ці три щоденники на далекому Заході також не мають на меті конкурувати з місцевою пресою, ставлячи своїм завданням наситити тамошній читацький ринок пресою загальнокрайового й міжнародного характеру, щоб піднести політичний рівень населення. Бо саме на далекий Захід впродовж останніх років переноситься господарська та технічно - оборонна точка тяжіння ЗДА, куди прямують щораз більші маси населення. Отже, логічно, з невпинним ростом населення Каліфорнії промощує туди шляхи й найбільш впливова преса. Інакше вона перестане бути тим, чим досі була на своїх старих місцях: кузнею нових ідей, політичним та економічним стимулом країни.

У зв'язку з плянованим видаванням „Н. Й. Таймсу" в Лос Анджелесі, асистент головного менаджера цього щоденника, Ендрю Фішер, подав до відома, що дорогого, на кілька фунтів ваги і багатющого змістом недільного видання „Н. Й. Таймсу" в тому місті не плянується. Проте, розкинені західні стейти, як Ореґон, Вашингтон, Юта, Аризона, Невада, матимуть кожного дня уранці свіже число цього щоденника. Що більше, того самого дня „Н. Й. Таймс" матимуть читачі на далеких Гаваях, на Алясці та в столиці Мехіко.

Думка видавати одночасно „Н. Й. Таймс" в Ню Йорку і в Лос Анджелесі постала ще в 1960-му році, бо, як заявив Ендрю Фішер, „тисячі громадян на Заході нашої країни настирливо домагалися такого поширення щоденника". Того року „Н. Й. Таймс" став появлятися окремим виданням в Парижі. Ентузіясти „Н. Й. Таймсу" в західних стейтах писали до редакції цього часопису: „Могли ви вчинити це диво в Парижі, то чому ж не годні вчинити його в Каліфорнії?"

Безперечно, поява цього впливового щоденника на терені Каліфорнії значно скріпить політичне й міжнародне становище офіційного Вашинґтону в цілому ряді західних стейтів. Бо відомо, що „Н. Й. Таймс" — це ніби півофіціоз керівних чинників столиці. До його голосу прислухаються пильно і в Лондоні і в Москві.

Треба сподіватися, що каліфорнійські українці, добре зорганізовані у великій громаді, докладатимуть всіх старань, щоб на тамошньому терені в дуплікаті „Н. Й. Таймсу" не трактовано української проблеми так „об'єктивно", як це робить цей щоденник у своєму матірньому місті. Недавня 25-та Конвенція УНСоюзу може бути пророчистим доказом таких наших завваг.

С. Т.

Омелян Твардовський

## СЕЛО НАГУЄВИЧІ — ІВАНА ФРАНКА

(4)

Закріпивши владу, большевики взялися, як і в цілій Україні, до „упривілейованого" села Нагуєвичі: прийшли небувалі „контингенти", почалося вирубування лісу і т. д. Нарешті, в річницю зайняття села, прокотилася перша хвиля арештів і вивозів. М. Фридера і М. Цюника — обидва гаєві — вивезено на Сибір. Довголітніх комуністів Федора Тимишина, що працював у міліції, і Івана Чаплю, завідувача районової молочарні, арештовано й засуджено: першого за „зраду" — на заслання, а другого за „прогул" — на 8 місяців ув'язнення в Новому Самборі. В дійсності обидва розчарувалися в комунізмі.

З парафіяльного господарства створено колгосп, який на глум нашому великому землякові названо іменем Івана Франка. До цього колгоспу, одначе, приступили добровільно тільки комуністи та бідняки в числі 33 осіб. Всяке заманювання і застрашування нагуєвичан не мало ніякого наслідку. Життя селян з кожним днем гіршало. Непевність завтрішнього дня нависала, як чорна хмара.

З Нагуєвич призначено було на вивіз 150 родин. Ніхто не знав, коли цей час прийде. Страх панував скрізь, навіть діти втратили свою життєрадісність. Хоч у школі навчання відбувалось в українській мові (за вийнятком двох годин на московську мову й літературу), прислані вчителі, а головно Мазуренко, — були пострахом для учнів. Відчувалось їхню ненависть до нас. Більшість із них були родовиті москалі з українськими прізвищами.

В читальні пробували організувати піонерську і комсомольську організації, але не мали успіху. Всіх піонерів і комсомольців у Нагуєвичах було не більше як десяток. Господарювання москалів обурювало навіть місцевих комуністів. Щойно тоді вони побачили обман - блахман „суверенности" підсовєтської України, за яку нібито боролись.

22-го червня 1941 р. до Нагуєвич прибув відділ НКВД із завданням впарештувати всіх визначних громадян. Одначе в домах застали тільки 7-ох, яких перевезли до Підбужа. Після кількаденних кривавих допитів в'язнів перевезли в багнисту долину Гостиславле, недалеко Нагуєвич, де всіх їх розстріляли. На тілах постріляних пізніше виявлено рани, завдані багнетами. Крім десятків жертв із довколишніх сіл, із самих Нагуєвич були там такі особи:

1. Корнило Камінський, українець, емеритований директор школи;

2. Михайло Дрогобицький, українець, директор школи під час московської окупації;

3. Михайло Добрянський, українець, кол. голова гуртка „Рідної Школи";

4. Степан Дум'як, українець, секретар заряду державних лісів, колишній симпатик комуністів;

5. Іван Чапля (коваль), українець, „Хвильовий" села Нагуєвичі, довголітній комуністичний діяч, який переконався в облудності москвинів щодо „вільної радянської України";

6. Микола Дум'як, українець, кол. продавець кооперативи „Поступ";

7. Іван Чапля, довголітній член управи гуртка „Рідної Школи", чудом урятувався.

Так завершили москалі свою першу окупацію батьківщини Івана Франка.

Панічна втеча „доблесної армії" не дала змоги кривавому НКВД вимордувати десятки інших нагуєвичан, призначених на знищення. Разом із своїми хлібодавцями втекли: Янкіль Бріль, Сруль Френклін, Т. Лазорович, сексоти й співробітники НКВД.

З великим сумом і пошаною поховано жертви большевизму в братській могилі на цвинтарі біля долішньої церкви.

З покликаних до червоної армії 50 нагуєвичан відійшла тільки частина; з них пропали: Юрій Фридер та Іван Котик. Декілька попали в німецький полон.

### Під німецькою окупацією

Прихід німецької армії з початком липня 1941 р. зустріли на батьківщині Івана Франка з резервовою прихильністю. Усі раділи, що нарешті дикунські московські орди прогнано, що Сибір, тюрми та горезвісне Гостиславле проминули.

Одначе, надії на німців, як визволителів України, вже з перших днів почали захитуватись.

Відомі події у Львові після проголошення акту відновлення Української Державности, яке у Нагуєвичах було величаво відсвятковане, значно загострили протинімецькі настрої. Село Івана Франка, разом з усім українським народом, приступило до боротьби проти чергового окупанта.

Під час німецької займанщини з Нагуєвич виїхали на примусові роботи до Німеччини коло 40 хлопців і дівчат. Дальших 50 осіб примусово рекрутовано до так званого „бавдінсту", але з них принайменше 20 пішли в підпілля. 18 хлопців прийнято до „Дивізії", з чого 11 ще перед присягою повернулись додому.

До концентраційного табору в Авшвіці запроторено Василя Рибяка, колишнього комуніста, та Осипа Фридера, члена ОУН, що там і пропав. Від куль ґестапівців згинули: Микола Франко, що був головою сільської ради під час московської окупації, та Марія Франко, що переховувала 7-ох жидів із Борислава. З Нагуєвич до дрогобицького ґетта перевезено всіх 70 жидів, а їхнє майно сконфісковано й розпродано.

В останньому році німецької окупації в Нагуєвичах стояв військовий відділ азербайджанців, який, замість протидіяти місцевій сітці ОУН та перехідним сотням УПА, нав'язав із ними якнайтісніший контакт і співпрацю.

В другій половині 1944 року через Нагуєвичі просунулись десятки тисяч німецького війська.

Приходив кінець ще одній займанщині, а зі Сходу сунула знову на наші землі орда москвинів, найстрашніший і найбільш жорстокий окупант.

Кінець.

# ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ЗДА

У Колумбійському, Вейнському та Сиракюзькому університетах існують тимчасові і початкові курси української граматики, які дехто помилково вважає за постійні катедри української мови. Попри всякі обмеження і недомагання, їх існування корисне і позитивне. Було б добре, якби число університетів, де можна було б вивчати нашу мову і культуру, зросло ще більше. Згадані курси характеристичні тим, що їх відвідують переважно тут роджені студенти українського і неукраїнського походження. Майже повна відсутність слухачів з-посеред новоприбулої академічної молоді пояснюється тим, що, завдяки відвідуванню суботніх українознавчих курсів та частому вживанню рідної мови в родинному оточенні, їхнє знання мови часто вище від рівня самого курсу. Факт, що, наприклад, в Колумбійському університеті курси української мови читає не спеціяліст, а т. зв. „греджуейт", студент політичних наук і автор цієї статті, який взяв на себе цей обов'язок лише для того, щоб адміністрація не викреслила нашої мови з каталогу, бо кваліфікованому мовознавцеві університет не мав чим платити, — не є добрим стимулом для зацікавлення і залучення до цих курсів нових студентів. Подібні випадки траплялися також в інших університетах.

Належний рівень курсів української літератури при Пенсильвенійському університеті, що ведуться вже третій рік завдяки наполегливості і організаційному хистові філядельфійської громади під проводом проф. д-ра Григора Лужницького, в значній мірі розв'язав там питання слухачів, яких нараховують приблизно 15 кожного семестра. Треба підкреслити, що шість студентів вислухали повний цикл тих курсів, які ведуться в українській мові. Цей факт уможливлює відвідування курсів лише тим, які знають українську мову, і тому студенти неукраїнського походження ледве чи можуть з них користати. Згадані курси не охоплені рямцями постійної катедри і тому університет може їх кожночасно припинити, тим більше, що їх існування узалежнене від числа слухачів і від фінансової допомоги місцевої громади, яка уділяє її в формі стипендій для тих, хто відвідує курси. Можливості одержати стипендію на студії української мови і літератури є також в інших університетах.

Мала кількість студентів на початкових українознавчих курсах не є жадною перешкодою для заснування постійної катедри на здоровій фінансовій базі. Наприклад, в осінньому семестрі 1961-го року на курс елементарної польської граматики в Колюмбійському університеті вписалося лише чотири студенти, тоді, як на подібний курс української граматики вписалось три студенти. Одначе, це не перешкодило в намаганнях заснувати постійні катедри польської мови і культури в Гардвардському університеті і в Канісіюс коледжі, без огляду на те, що такі катедри вже існують в інших високих школах ЗДА. Порівнюючи неґативне ставлення державного департаменту до справи відновлення української незалежности з повною моральною і матеріяльною підтримкою того ж таки департаменту для подібних польських аспірацій, українська катедра далеко більше потрібна для того, щоб науково спростовувати всякі перестарілі міти і концепції урядових і приватних кіл в ЗДА, дуже часто ворожі українській справі та інтересам самої таки Америки.

Постійна катедра українознавства має всі вигляди на розв'язання проблеми слухачів в її рямцях. Представник одної високої школи заявив: „Коли б катедра була заснована з ділянки загальної історії України, то я погоджуюсь, щоб в її рямцях був орієнтаційний курс - нарис новітньої історії і культури українського та інших неросійських народів СССР, який був би обов'язковим предметом для всіх студентів даної інституції, що спеціялізуються в совєтських справах". Такий принцип обов'язковости даного курсу не є новий. Його застосовують совєтознавчі центри у випадку російських катедр. Наприклад, в Російському Інституті при Колюмбійському університеті в Ню Йорку є чотири обов'язкові курси в рамцях таких російських катедр: історії, закордонної політики, літератури і економіки. Вимога обов'язковости деяких курсів буде зазначена в контракті, на основі якого буде заснована українознавча катедра. Такої вимоги не можна домагатися у випадку існуючих українських курсів, бо вони є тимчасовими лекторатами, залежними не від контракту, а від кількости студентів і дискреції адміністрації даного університету. До речі, число центрів совєтознавчих студій при різних американських університетах зросло з 13 в 1957 р. до 17 в 1962 р., і кожний з них складається з кількох російських катедр. Тому, що там є запевнений постійний приплив студентів, які цікавляться справами СССР і Східньої Европи, першу постійну українознавчу катедру необхідно заснувати при одному з таких університетів.

Потреба в молодих кваліфікованих учителях українознавчих предметів в наших парохіяльних і суботніх школах стане критичною, коли вичерпаються старші віком учительські сили. В тих же школах є багато учителів українськоо походження, які набули учительських кваліфікацій в американських високих школах, але вони ледве чи можуть викладати українські дисципліни, бо під час університетських студій не мали змоги їх студіювати. Підготова до вчительської професії вимагає окремої чотирирічної коледжової програми з даної чи даних ділянок, якої існуючі українознавчі курси не можуть замінити. Відповідальні за таку учительську програму мусять постійно присвячувати всю свою увагу, енергію і час плянуванню і переведенню її в життя. Цього не можуть собі дозволити викладачі українознавчих курсів, бо вони змушені заробляти на життя іншою цілоденною працею, яка в більшості випадків майже зовсім не пов'язана з українознавчим курсом. Наприклад, проф. Г. Лужницький працює як редактор щоденника „Америка", проф. Ґурський і Воскобійник викладають інші предмети і т. п. Годі вимагати від них того, що є фізично неможливим. Педагогічні суботні курси, що їх організують учительські громади в Ню Йорку, Філядельфії і Дітройті, також не дають бажаних успіхів в цьому напрямі, бо їх наша студіююча молодь зовсім не відвідує. Причина, мабуть, в тому, що молоді, яка виховувалась в таборових українських гімназіях, є щораз менше, а натомість приходить український студент — продукт американського шкільництва, який знає українську дуже слабо і тому не може як слід користати з педагогічних курсів, ведених в українській мові. Кредити за прослухання цих курсів він не може зачислити собі до коледжового диплому. І нарешті, на всяке модерне устаткування і компетентний викладовий персонал може дозволити собі лише добре забезпечена фондами висока американська школа. Наприклад, т. зв. „віжуел ейдс" чи мовні ляборторії, які знаходять щораз більше застосування, є тільки мрією не лише для організаторів українських педагогічних курсів чи УТІ, але й для багатьох американських високих шкіл. Ми навіть не маємо добре опрацьованих платівок для вправ у розговірній українській мові, якими могли б користуватись майбутні вчителі і заавансовані. Такі платівки стануть скоро необхідними, але знавці української мови так переобтяжені іншою заробітною працею (проф. В. Лев викладає німецьку і російську мови в коледжі біля Скрентону і т. д.), що вони не всилі зайнятися цим; неспроможні зробити це, з огляду на брак часу і фондів, також викладачі українознавчих курсів.

Запроектована українознавча катедра є в наших обставинах неспроможности фінансово утримувати високу школу — єдиною розв'язкою згаданих проблем. Її постійний характер дає можливість зорганізувати повну чотирирічну програму для майбутніх учителів українських дисциплін у високих школах. Без належної уваги для підготови українознавчих учительських кадрів дальше існування наших церков, організацій і взагалі громадського життя поважно загрожене, тим більше, що приплив нових сил з рідних земель виключений в теперішній світовій ситуації, а об'єктивні студії нашої історії заборонені окупантом в поневоленій Україні. Хто ж інший, як не учитель, прищепить майбутнім поколінням любов і зрозуміння минулого і прагнень нашого народу, на яких базується наше зорганізоване життя поза межами України?

Коли зумісмо поставити українознавчі студії на відповідному поземі в постійній формі, то легше буде заохотити до них студентів як вказує приклад з курсами української літератури в Пенсильвенському університеті. З поважного числа молодих учителів українського походження видно, що існує зацікавлення педагогічною професією серед нашої молоді. Що потреба в нових учительських силах існує на українознавчому секторі, також незаперечний факт. Треба тільки відповідно заохотити цю молодь і дати їй конкретну, і не на скору руку зорганізовану можливість солідної підготови. А втім, не забуваймо, що, без огляду на ділянку спеціялізації, обов'язком кожного українського студента, що студіює там, де існують українознавчі курси, є вписуватись і користати з них, бо тільки в такий спосіб можна здобути найсильнішу зброю для оборони української правди. Досвід із діяльности українського студентства на міжнародному форумі є доказом, що далеко не всі наші студенти посідають цю зброю і вміло нею користуються.

Українське суспільство зрозуміло, що належна і постійна репрезентація української культури і духовости на найважливішому американському секторі не є т. зв. „парт тайм джабом", себто річчю, яку можна робити доривочно. Так само, як урядовці наших громадських установ дістають винагороду, бо інакше мусіли б деінде заробляти на прожиток — кваліфіковані науковці, відповідальні за ведення праці українознавчої катедри, мають бути забезпечені платнею, як і їхні колеги в інших ділянках, що дасть їм можливість присвятитись повністю справі української науки. Тривка фінансова основа майбутньої катедри, т. зв. „ендавмент", з якого лише прибуток - проценти йтимуть на оплачення необхідних витрат, якраз і забезпечить постійну заробітну платню науковцям при катедрі. Всякі інші розв'язки виявились досі безуспішними.

Щоб позитивно вирішити ключову проблему заснування першої української катедри в ЗДА, потрібно тепер лише фундаторів і більше працівників головно там, де ще немає представництв Фонду Катедри Українознавства. Тож берімся до праці всі враз!

*Степан Хемич*

---

В залі ЛІТ.-МИСТ. КЛЮБУ в НЮ ЙОРКУ
149 — Друга Евеню
у НЕДІЛЮ, 10-го ЧЕРВНЯ 1962 року
в год. 7:00 вечора
— відбудеться —
АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР
Емми АНДІЄВСЬКОЇ

---

# Шевченківський Комітет при церкві Успіння Преч. Діви Марії в Честері, Па.

В березні минулого року зорганізовано окремий Комітет при Українській Православній Громаді при церкві Успіння Преч. Діви Марії в Честері, Па., до переведення збірки фондів на пам'ятник Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Склад Комітету: почесний голова — митр. прот. о. Омелян Мицик; голова — Марія Івахів, секретарка — панна Юлія Підгорецька поробили всі заходи, щоб перепровадити цю акцію з успіхом. Підготовано і розіслано листи в справі збірки. Поділено місцевість на дільниці, призначено відповідне число збірщиків, щоб охопити всіх членів нашої парафії.

Українська Православна Громада при церкві Успіння Преч. Діви Марії в Честері ніколи не лишається позаду, коли виринає справа великого національного діла, защо належиться признання о. парохові і парафіяльному Урядові.

І цим разом приємно ствердити, що за малими вимками наше громадянство ставиться до цього великого діла зі зрозумінням, і кождий жертвує по своїй змозі.

До кінця квітня ц. р., ми зібрали і вислали до Комітету Пам'ятника Шевченкові в Ню Йорк $1,411.82. При цій нагоді почуваємося до милого обов'язку подякувати всім жертводавцям нашої громади, прізвища яких залучено разом із зібраною дотепер сумою та переслано до Красвого Комітету. З окрема щиро дякуємо всім збірщикам за переведення збірки по хатах.

Збірку переводили: пані Мирослава Марусин, Марія Купчак, Тамара Захарків, Марія Вейлин, Розалія Кацюба, Розалія Медвідь, Юлія Тершавська, Петронеля Пецюх, Марія Лаврик - Сирота, Нелі Кейґрон і Катерина Вартіш. Збірка продовжується. Сподіваємося, що пожертви вплиматимуть і від тих громадян, які дотепер ще не встигли зложити свої датки.

Шевченківський Комітет Української Православної Громади при церкві Успіння Преч. Діви Марії в Честер, Па.

# Концерт Капелі Бандуристок в Боффало

Ми завсіди тепло вітаємо мистецькі виступи нашої молоді, бо кожний виступ є виявом вложеної праці, та запорукою, що наше підростаюче покоління буде продовжувати започатковану вже працю і не постане порожнеча у культурному житті нашої еміграції.

В Дітройті, столиці славної Капелі Бандуристів ім. Т. Шевченка, постала при осередку СУМА Капеля Бандуристок, яка дала в суботу, 19 травня концерт у Боффало, який міг вдоволити не тільки кожного слухача, але й тих, які хочуть почути українську народну пісню у доброму хоровому виконанні. Капеля Бандуристок виступила у складі 25 співачок, у цьому одинадцять грають на бандурах. У програмі концерту було 20 пісень, у більшості народних, аранжованих диригентом Капелі Петром Потапенком. Голоси хору ясні, хористки співають певно, не вимушено, не „закрадаються" до тонів, як це нераз буває в аматорських хорах. Виразна дикція, читкі динамічні переходи, — усе на тлі гри на бандурах, які дають хорові не тільки тональний підклад але й оживляють фактуру хорового твору. Прикрасою хору є дуже добрі, голосово і виконуванням своїх сольових партій, солістки: Галина Бабій, Валентина Биковець, Оля Денисенко, Галина Кравченченко, Христина Липовецька і Людмила Савченко.

Ясно, що свій успіх завдячує Капеля диригентові і мистецькому керівникові Петрові Потапенкові.

При стилізації друкованих *програмок* треба *відрізняти* справжню народну пісню, від народної мелодії до поезії автора (Шевченко — Думи мої), а при пісні „Геть те думи" Лесі Українки, краще написати: мелодія незнаного автора, бо вона ніяк не має характеру народної пісні.

Гарні, стилеві народні строї доповнюють молодечу красу Капелі; була б вона ще багатша, якщо б сцена залі „Дніпра" мала рампове освітлення.

Капелі Бандуристок побажати б: *не вдоволятися* теперішніми успіхами, а змагати до ще більшого вдосконалювання, до ще кращих мистецьких осягів, а мистецькому керівництві, п. П. Потапенкові — здоров'я і сили для дальшої праці.

Успіхи дітройтської Капелі Бандуристок повинні заохотити й інші осередки СУМА до подібної праці, щоб згодом стати до шляхетних конкуренційних змагань.

**О. З.**

---

# ВОЛОДИМИР ЗАРИЦЬКИЙ

(Посмертна згадка)

21 травня помер у шпиталі в Ню Йорку Володимир Зарицький, студент третьої кляси вищої школи при Коледжі св. Василія Великого у Стемфорді. Захворівши несподівано восени минулого року на страшну й невилікувальну недугу лейкомію (рака крови), впав передчасною її жертвою, даремне шукаючи трьома наворотами лікування в шпиталі.

Смерть того юнака була важким ударом для всіх, що знали його, бо відзначався він змалку надзвичайно милою і привітною вдачею. Зокрема це був страшний удар для його батька, який, одружившись з чужинкою, мав четверо дітей, національно мішаних. Саме цей наймолодший син був найбільш національно свідомим українцем, пластуном, найближчим по духові і найближчим серцеві батька.

Тихий, привітливий, спокійний і глибоко релігійний — скінчивши народну школу в Трентоні й Філядельфії у СС Василіянок, молодий Володимир Зарицький готовився стати священиком. Він зискав собі загальну приязнь, симпатію і пошану у своїх педагогів і шкільних товаришів у Стемфорді. Тому й у четвер 24 травня Панахиду у каплиці похоронного заведення Петра Яреми в Ню Йорку відправив о. монс. Стах із Стемфорду в асисті о. монс. Бабака та оо. Москви і Гузара, при чому співав хор Стемфордських питомців, які громадно, 40 осіб, приїхали віддати останню послугу Померлому. Наступного дня, в п'ятницю 25 травня, Панахиду відправив парох церкви св. Юра в Ню Йорку о. Ю. Катрій. В суботу 26-го вранці відбувся похорон із названого заведення до церкви св. Юра, а відтіль тіло перевезено до Трентону, де після Богослужби в церкві св. Йосафата, перевезено на цвинтар св. Ядвиги, і зложено його поруч із домовиною його матери Анни. На похоронах в Ню Йорку і в Трентоні було багато громадян, зокрема пластунів. Крім батька Миколи, покійний залишив двох братів, Мирона і Едварда та сестру - монахиню Марію - Терецію. Покійний був членом 361 Відділу УНСоюзу. Загальний жаль і співчуття та зрозуміння великої втрати повинні бодай в частині заспокоїти горем прибитого батька.

Володимир Зарицький

**М. К.**

# Короткі вісті

● Французький Найвищий Суд відкинув відклик оборонців засудженого на смерть генерала Едмонда Жуго, заступника команданта Тайної Військової Організації. Оборонці домагалися переведення нової розправи, покликавшись на факт, що зверхника засудженого генерала, Рауля Саляна, який прийняв на себе всю відповідальність за терористичну діяльність названої організації, присуджено тільки на досмертну в'язницю. Найвищий Суд став на формальному становищі, що від присудів спеціяльного цивільно-військового трибуналу, що судив обох генералів, нема відклику. Президент де Голь, розгніваний помилуванням генерала Саляна, розв'язав той, покликаний ним мішаний спеціяльний трибунал.

---

†

В глибокому смутку повідомляємо, що у вівторок, 5-го червня 1962 року, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, відійшов у Вічність

**бл. п. інж. Володимир ТАТОМИР**

ПАРАСТАС — відправиться у П'ЯТНИЦЮ, 8-го ЧЕРВНЯ 1962 року, в год. 8:00 веч., в пох. заведенні Креденсора — 2501 Brown St., Philadelphia, Pa.

ПОХОРОН — відбудеться в СУБОТУ, 9-го ЧЕРВНЯ 1962 року, в год. 9:00 ранку, з того ж пох. заведення до церкви св. о. Миколая, а опісля на цвинтар на Факс Чейсі.

Горем прибита:

РОДИНА

---

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими, що з Волі Всевишнього відійшов у Вічність

**бл. п. Микола САЙОВСЬКИЙ**

нар. 20. 5. 1885 — † 20. 5. 1962

довголітній працівник української кооперації, Центросоюзу у Львові, Окружних Союзів: в Чорткові, Збаражі та Тлустім.

Тлінні останки похоронено на цвинтарі св. Андрія в Забжі — Горішній Шлеськ.

Залишив у глибокому смутку:
доньку — ЯРОСЛАВУ ЗАХАРЧУК
з мужем ВАСИЛЕМ
доньку — РОМАНУ
невістку — ГАЛИНУ
внуків — ЗЕНЯ, ЮРКА, АНДРІЯ і ВАРВАРУ

Просимо ласкаво про молитви за спокій душі Покійного, за що складаємо щире Спасибі.

---

## Короткі вістки

● В комуністичному Китаї ведеться офіційна агітація проти подруж між дуже молодими особами. В часописах, призначених для молоді, друкується сфабриковані комуністами листи ніби від читачів, які стали нещасливими тому, що надто вчасно повінчались, дружина обтяжена багатьма дітьми і фізично послабла, а чоловік не всилі спростати всім родинним обов'язкам. Головна причина тієї кампанії — голод в країні та потреба рук до невільничої праці, яких меншає тоді, коли молода дружина дістає діти.

● Королева Єлисавета II скінчила 36 років ще 21 квітня ц. р., але з уваги на тодішню погану погоду святковано роковини її народин щойно в минулу суботу, 2 травня ц. р., за традиційним англійським звичаєм парадою барвистого другого куреня королівської ґвардії. Королева в уніформі команданта цієї ґвардії прийняла дефіляду. З тієї самої нагоди 2,000 осіб дістали відзначення. Здебільша це були люди науки, літератури, актори і мистці, що дістали різні титули.



## За спільну зустріч ґрадуантів

І знову — велика кількість учнів останнього року середніх шкіл, т. зв. сеньйорів, прощатиме цього року шкільні пороги, щоб після вакацій заповнити залі та авдиторії американських коледжів та університетів. Такий вже закон життя, росту, поступу та доцільности. Наближається час ґрадуацій „промів", фотознімок і т. д. Для ґрадуанта — це знаменні та незабутні дні в житті. Серед цієї повені ґрадуаційної метушні, що характеризує кожне закінчення школи (гай-скул) — одна дата заслуговує на увагу. Дата ця — це зустріч цьогорічних випускників середніх шкіл — ґрадуантів українського походження, що відбудеться в суботу 9 червня 1962 р. в УНДомі при 144 2-га Аве., в Ню Йорку заходом Окружної Ради СУА та Студентської Громади. Щасливий задум минулорічних організаторів першої на терені ЗДА цього рода імпрези — знайшов прихильний відгомін по багатьох осередках української громади в Америці.

Як минулорічна ґрадуантка та учасниця подібної зустрічі — мушу ствердити, що це дуже важлива та позитивна подія для ґрадуантів українського роду, що розгублені по англомовних середніх школах, та для тих, що відбилися від берегів їхнього національного походження.

Така зустріч: зближує, познайомлює чи відновляє узли дружби — однолітків дівчат та хлопців, що колись разом учащали до початкових шкіл; поглиблює приязнь, збуджує пошану та довір'я до української громади, кристалізує бажання молодих людей бути приналежним до неї та служити її справам і в майбутньому.

Беручи це все під увагу — Студентська Громада в Ню Йорку, що являється співорганізатором зустрічі — повинна докласти всіх зусиль, щоб своїх завтрішніх колеґ гідно привітати, подати помічну руку в їхнім виборі коледжу, студентського Осередку та Товариства. Приклад старших товаришів завжди успішно діє і потягає до наслідування. Українське організоване студентство численною своєю участю в зустрічі ґрадуантів та їхньому балі — повинно показати, що справа молодших товаришів - ґрадуантів — є близькою та дорогою кожному студентові в Америці, та що важливим є майбутня студентська приналежність їхніх завтрішніх колеґ. Тому і відпоручники студентства повинні глибше ці справи заторкнути на цій імпрезі і ними зацікавити присутніх, і початок буде зроблений.

Українські батьки цьогорічних ґрадуантів, які хотіли б включити своїх дітей в українську громаду, які бажають залишити своїм зрілим дітям ясний, гарний спомин, переведений в рідній атмосфері, тепла й усміху, забави, спільного бенкету, знимки та мистецької програми самих же виконавців - ґрадуантів — хай не забудуть самі прийти та привести дітей - ґрадуантів на цю особливу імпрезу. Провід бенкету в руках студентів.

М. В.

## СВІТЛА Й ТІНІ МОДЕРНОЇ МЕДИЦИНИ

*(Закінчення зі сторінки 2-ої)*

авіяційної медицини, залозових хвороб, хвороб легенів. Підвідділи заразливих недуг та туберкульози звичайно приміщені в окремих будинках.

В такий спосіб з десятків різних тестів монтують діягнозу, часто навіть не оглядаючи хворого. Справедливо завважив один пацієнт, що йому здається, ніби він не людина, а дослідна жаба.

Шприци і пляшки з кров'ю для трансфузії чи з водою (електроліти) — символи сучасної терапії. Безперечно, трансфузія крови і електроліти є великим поступом в медицені. Але чи не надуживаємо ми цього способу? Так само з антибіотиками чи транквілайзерами. Не згадую вже про ті небезпеки, що їх криє в собі кожна хоч би як дбайливо приготована трансфузія. Але хочу згадати про ту шкоду, що її може спричинити невміле застосування електролітів при серцевих інфарктах, коли серце не вільно обтяжувати, збільшуючи рідину в судинах, або у випадках кровотечі мозку при високому тиску, коли впровадження рідини до судин може посилити кровотечу і викликати катастрофу.

Всі ми знаємо, що антибіотиків уживається зачасто, а іноді й без потреби. Але при цьому деякі лікарі вдаються в іншу крайність, зовсім відмовляючись стосувати антибіотики. Скільки люди споживають антибіотиків та вітамін, цього ми не знаємо. Але ці два продукти — головний товар в аптеках. Роля таких вітамін, як антибіотики і гормони (стероїди) у виникненні пістряка ще докладно не вивчена. Тому — обережно з гормонами, вітамінами і антибіотиками.

Ми вже згадували, що під теперішню пору лікування ведеться готовими препаратами. Ліки в Америці дуже дорогі, і не диво, що фармацевтична індустрія обертає мільйонами долярів. Пересічний громадянин цієї країни любить ліки. Увечері він заживає пігулки на спання, ранком і вполудне — т. зв. векаміни на збудження і коки - колю. При такому способі життя множаться серцеві атаки. Недоліком лікування готовими препаратами є ще й те, що вони виростають як гриби по дощі, і ще не вспів лікар освоїтися з одним препаратом, а вже появляється новий асто - густо із старими складниками, але під іншою назвою.

Найновіша галузь в медицині — атомова медицина. Ізотопи або т. зв. радіоактивні сполуки (йоду, заліза, фосфору, золота) мають тепер велике застосування в медицині, так в діягностиці, як і в терапії. Атомова медицина вивчає також шкоди, що їх може принести радіяція, та способи лікування.

Переглянувши панораму модерної медицини, мусимо ствердити, що за останні десятиліття вона зробила велетенський поступ. Поліпшено способи діягнози, антибіотики поборюли туберкульозу та інфекційні недуги, транквілайзери лікують умові недуги, поліпшено способи операції, нові засоби анастезії уможливлюють операцію на серці, витворено штучну нирку і ін. Але мені видається, що ще завчасно говорити про золотий вік в медицині. Справді, смерть відійшла від дитячих колисок, менше дітей умирає від заразливих недуг, зате збільшилася смертність від пістряка, серцевих недуг, недуг кровоносних судин.

Окремою проблемою є постійне збільшення умових недуг із причини браку психічної гігієни та проблеми алергічних недуг (ревматизм).

На закінчення мусимо зробити певні підсумки. Безперечно, повороту до минувшини немає. Не може сучасний лікар відмовитися від рентгена та лябораторії і працювати тільки з поміччю слухавки та термометра. Треба уживати нове, але й не забувати за старе. Передусім лікар не повинен забувати підставової, найголовнешої справи, що кожний його пацієнт складається з душі і з тіла тісно між собою пов'язаних. Треба вміти дивитися і на аналізи, і на пацієнта. Славний американський спеціяліст серцевих недуг, Врайт, посвячує щонайменше годину для обслідування хворого. Не треба забувати, що найкращим ліком для хворого є сам лікар, якщо він знайде відповідний для цього підхід.

Лікар має лікувати не патологічні тести, а хвору людину, в якої захитана фізіологічна і психічна рівновага. Привернути цю рівновагу удається часто радше живим словом, як тестами, машинами і хемією.

## Зі спорту

### НАПАД УСК-У ЗАВІВ
### СК Ню Йорк — УСК Ню Йорк 3:0 (1:0)

УСК: Р. Паттерсон — Я. Цап, Н. Йонг — Є. Чижович, С. Карці, З. Снилик — В. Чижович, В. Лі, Т. Пурдон, Дж. Росс, Т. Мулвой, (Р. Паркер).

Ворота: 12 хв. 1:0 карний, 80 хв. 2:0, 82 хв. 3:0. Суддя: Жіро. — Глядачів 300.

Ню Йорк, 20-го травня 1962. — В середу, 16-го травня СК Ню Йорк грав лігові змагання проти чемпіона НАФС і цьогорічного фіналіста за мистецтво ЗДА — Гунґарії. В змаганнях, що якістю перевищали обидвоє змагань Гунґарії проти „Тризуба" у фіналі Сходу, СК Ню Йорк, що, правда, програв 2:0, але те, що він показав, занепокоїло серця присутніх на тих змаганнях усківців. Найбільшою зброєю СК-у є його молодість і прекрасна кондиція й швидкість. Ця „зброя" і подолала УСК, що, не посідаючи особливої швидкости і фізичної кондиції, тактично не зумів сповільнювати гри. А це спеціяльно було **важним** при майже рекордовій гарячі. Ця гаряч також спричинилася до „апсет-у" дня, коли в інавгураційних грах Інтернаціональної Ліги ССФ Ройтлінґен переміг мистця Шотляндії — Данді 2:0!. Крім того, в УСК-у цілковито завів напад.

Здавалося, що думки і серця деяких напасників УСК-у не були на площі. УСК виступив без Джіммі Керні, Гордона Бредлі та Чарлса Ґарвіна.

В передзмагу резерва УСК-у, кандидат на мистця своєї дивізії, втратила цінну точку, ремісуючи із резервою СК Ню Йорк 2:2.

### Вісті з УСК-у.

Враз із нововибраною дирекцією УСК-у, що її очолює інж. Мирон Лепкалюк, Управа УСК-у інтенсивно працює над змонтованням дружини копаного м'яча на наступний сезон. Представники УСК-у вже поробили контакти із змаґунами в Англії, Франції та Еспанії. Иде тут про змаґунів, що постійно були б до розпорядимости клюбу.

Ланка столовоїситківки УСК-у здобула свій черговий успіх на першенствах СУАСТ-Схід в дні 5-го травня ц. р. в Ню Гейвен, Конн. Чоловіки УСК-у **здобули** всі перші місця.

Чоловіча дружина відбиванки УСК-у виїжджає на турнір за мистецтво УСЦАК-у, що відбудеться 16 і 17 червня в Дітройті.

Переможне свято футбольної дружини „Б" УСК-у, мистця Б Дивізії НАСРС, перенесено на пізнішу дату. Воно мало відбутися 19-го травня ц. р.

В збірній юньйорів „Великої Десятки", що перемогла збірну юньйорів Першої Ліги і 6:0 на фестивалі НАСРС 5-го травня ц. р. при 14,000 глядачів. УСК репрезентували: А. Мицак на штопері, В. Катинський —права оборона і А. Акоста — правий лучник.

Роман Лисняк

## Мистецька виставка Ростислави Бобків на Пармі — Клівленд

Ця виставка відкрилась в залі Парма Щадничого Банку при вулиці Річ Ровд 5-го травня і тривала до 29-го травня.

Авторка виставила 32 експонати. Це творчо - студійні праці, які є виконані в таких техніках: — олії, акварелі, рисунки пером, рисунки вуглем, „шовкова сітка", в якій є цікаві графічні ефекти, та в техніці паперової аплікації (одна композиція).

Виставлені праці характеризують їх авторку як мистця модерністичної школи, в якій домінують малюнки абстрактних форм композиції, і також як мистця, що виконує композиції і малюнки в досконалому реалістичному напрямкові. Авторка трактує обидва згадані мистецькі напрямки, з однаковою повагою і здобуває помітні осяги. Це видно із таких праць як „Дахи в місті", „Ліс", „Насіння квітів", „Танцююча дівчина" та ряд інших.

Ростислава Бобків, це українська пластунка, донька відомого сеньйора українського пласту в Клівленді інж. Бобкова, який дав цій дочці університетську освіту і тепер допомагає їй студіювати в Мистецькому Інституті. Треба згадати і її маму, яка допомагає доньці в студіях, і в студіях синові та радіє з кожного успіху своїх дітей.

Ростислава Бобків

Авторка заявила, що на цю виставку вона ще не вспіла створити таких творів, які зривали б критичні очі глядача, бо ці праці, що вона тут виставила, є пов'язані з її студіями в інституті. Вона ніби вгадала моє бажання найти у її працях зв'язок і вплив „вічного українського модернізму", — абстрактного народного мистецтва з її абстрактними композиціями, які нагадували б наші писанки, що ними захоплюються цілий світ, і які є вічно модерні. Авторка запевнила мене, що на другу виставку вона постарається створити ще щось краще, що мало б зв'язок із нашою мистецькою культурою і традиціями.

Її сучасну виставку оглядали з зацікавленням щодня нові люди. Першими її глядачами були українські лікарі, які на день відкриття виставки влаштували „Великоднє свячене". Після цього, майже щодня мінялась публіка.

Ростиславі Бобків, як молодій мистецькій силі, бажаю великих творчих успіхів

Михайло Бабій

## Посмертні згадки

Стефан ЛУЦИШИН — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 363 УНСоюзу в Олієн, Н. Й., помер в дні 28-го травня 1962 року, проживши 72 роки. Покійний походив із села Серики Середні, пов. Рогатин. До УНСоюзу вступив 1913 р. і був примірним його членом. У глибокому смутку полишив двох синів: Івана і Олексу, три доньки: Катерину, Анну і Гелен та 6 внуків. Похорон відбувся 1-го червня ц. р., з кат. церкви, при участі Родини, Членів Відділу та Приятелів, на цвинтарі St. Bonaventure. — В. Н. П.!
Дм. Базів, секр.

Юрій ЛИЩУК — довголітній член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 165 УНСоюзу в Толідо, Огайо, помер в дні 6-го квітня 1962 року, по тяжкій недузі. Покійний народився 1882 року, в селі Хлібичин Пільний, пов. Снятин, Зах. Україна, проживши близько 80 років. Похорон відбувся 8-го квітня 1962 р., з пох. заведенні, де о. Л. Білос відправив похоронні Богослужби. Покійного поховано на цвинтарі Pleasant View, Petersburg, — Mich., при участі Родини, Членів Відділів 165 і 167 та Знайомих. На другий день о. Білос відправив Службу Божу у церкві св. арх. Михаїла у Росфорд, Огайо. — Покійний вложив багато праці в громадське життя, був щирої душі і дуже жертвенним на всі народні цілі. Полишив у великому смутку дружину Ірину та двох братів: Тимофея Танасійчука і Вільяма Сайсак. — Вічна Йому Пам'ять!
М. Пелехата, секр.

Михайло ПАЛЬКО — член Б-ва св. Василія, Відд. 339 УНСоюзу у Філядельфії, Па., відійшов у Вічність в дні 11-го квітня 1962 року, у віці 58 років. Покійний народився в селі Вижлові, пов. Стрий, Зах. Україна. До ЗДА прибув 1949 року, а до УНСоюзу вступив 1953 р. Покійний був кількалітнім касиром 339 Відділу, бувший активний член ОУН в Рідному Краю, та член інших українських Товариств. Покійний осиротив дружину Александру. Парастас за упокій душі Покійного відбувся для 13-го квітня ц. р. у пох. заведенні. Похорон відбувся в суботу 14-го квітня 1962 року, з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Йосафата, при Orthodox і Tacony вул. на Франкфорді, а опісля на кладовище св. Марії на Факс Чейсі. — В. Н. П.!
С. Лупацій, секр.

## Дар на цілі НТШ у ЗДА

Голова Інформаційної Служби УККА у Філядельфії, п. Іван Струк передав з нагоди 25-ої Конвенції Українського Народного Союзу суму сто долярів на НТШ, з призначенням цієї пожертви на ведення інформаційної служби, в американських видавництвах, про Україну та спростовування фальшивих даних, які появляються про нас, про наше минуле і нашу історію в тих же видавництвах. Жертвуючи поважні суми на народні цілі, п. Іван Струк причинився і в цій ділянці до пожвавлення праці у так важній справі інформації чужинців про Україну.

У зв'язку з тим п. **Іван Струк** переслав такого листа до голови Наукового Товариства ім. Шевченка:

„Мені, як фізичному робітникові і людині понад 65-тку не легко приходиться заробити пару центів на хліб насущний і відложити дещо на старість. Однак я знаю, що Наукове Товариство ім. Шевченка робить велику роботу на українській і пропаґандивній ниві. Тому прошу прийняти від мене сто долярів на потреби Вашої наукової установи. Гроші ці однак прошу використати для відповідної інформації американських видавництв та спростовування фальшивих даних про Україну, перш за все на мапах Совєтського Союзу та у статтях з українською тематикою для американської молоді".

● В Індії вже тепер йдуть закулісові спори й інтриги про те, хто стане наступником Джавагарлала Неру, який має 72 роки і вправді офіційно не збирається ще резиґнувати, але в останніх часах сильно подався і мусів зменшити свою активність. Неру є прем'єром з найбільшим в Індії персональним авторитетом за ввесь час існування індійської державности, себто від 1948 року.

● Голляндія офіційно повідомила генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта, що вона не хоче війни з Індонезією за Нову Ґвінею та готова переговорювати на базі останніх мирових пропозицій американського дипломата Елсворта Бункера. Індонезія ніби також годиться на переговори, але слухає цькувань Москви, від якої дістає зброю та якій залежить на збройному конфлікті між Голляндією і Індонезією.



РОЗШУКИ

Марія КРАВЧИК, тета — пошукує свого сестрінка
РОМАНА РЕҐЛІШИНА
або ҐЕРЕНТ,
який походив зі Сянока, Галичина. В часі війни, маючи 5 років був вивезений з мамою до Німеччини, звідки забрано його до Дітройту, Миш. Тому 9 років ушкоджений, перебував у шпиталі в Воффало, Н. Й., і від цього часу не має про нього вістки. Хто знав би про нього, або він Тепер має 25 років. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу тети:
Maria KRAWCZYK
114 Richard Street
New Britain, Conn.

Никола КОТИК, син Івана Котика, пошукує свою тітку
АННУ КОТИК,
з села Дверник, пов. Лісько, воєвідство Львів. До Філядельфії, Па., приїхала в 1910-1913 роках разом з братом Іваном Котиком, який по 9 роках повернувся назад до дому. Моя адреса:
Nykola KOTYK — Stefan COZAK
1450 N. Talman Avenue
Chicago 22, Ill., USA
HU 9-2426

Марія ТРИЗУБ,
село Викоти, Новий Самбір, пошукує братів:
ПЕТРА, ІВАНА і МИХАЙЛА
Голоситись на адресу:
Maria TRYZUB
45 South 15th Street
Pittsburgh 3, Pa.
Заграничні часописи прошу про передрук.



ТАРЗАН, ч. 4852. Перемога!

TARZAN AND NUMA ATTACKED THE BUFFALO FROM DIFFERENT SIDES...
...IT DIDN'T TAKE BUT A FEW SECONDS TO BRING THE BRUTE DOWN—
AND THEN THERE WAS THE VICTORY CRY OF THE BULL APE AND THE LION, BLENDED INTO ONE FRIGHTFUL AND UNCANNY SCREAM!

Тарзан і Нума заатакували буйвола з протилежних боків...

Треба було тільки кількох секунд, щоб повалити на землю бестію...

І тоді пролунали крики перемоги самця мавп і лева, які змішалися в один жахливий і огидний рев!